

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarivs Martini Lvtheri in Ionam Prophetam

Luther, Martin

Haganoæ, [15]26

VD16 B 3890

Et dixit unusquisq[ue] ad collegam suum, uenite & mittamus sortes ut sciamus quare hoc malum sit nobis &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35968

IN IONAM

clēm induxerit, equū est, ut & ipse contra damnum
& contumeliā in se accipiat, amissōq; honore pro-
prio se ipsum alijs culpandum propinet, ceterosq; iu-
stos, & innocentes declaret, & se, pronunciata cru-
deli sententiā reum mortis condemnet, in pelagum e-
naui præcipitandum. Ita uitæ propriæ dispendio red-
dit & luit, quicquid in proximum grauissime deliquit.
Induxerat miseros, & inuitos in uitæ pericu-
lum, illi uero ipsum suomet cōdemnatum iudicio, in-
uiti quoq; in mortē conijciūt. Et hoc, nisi fallor, dure
& rigide, adhæc etiā iuste iudicatū esse recte dicitur.

Et dixit unusquisq; ad collegam
suum, uenite & mittamus sortes ut
sciamus quare hoc malum sit no-
bis &c.

Cum nemo hic sit in tanto numero qui ultro cōsi-
teri sustineat, quanquā certo persuasum habebant
unius alicuius peccato, tam inuisitata tēpestatis pro-
cellas fuisse concitatas, nec illud humano iudicio discu-
ti poterat, nec quispiam aperto testimonio conuince-
batur, certatim ad iudicium Dei curritur, quæren-
tes ex Deo, missis sortibus sententiā. Quā uero pu-
tatis hic cor Ionæ palpitasse, aut trepidasse, aut sorte-

COMMENTARIUS

tergiuersando subterfugisse, qui male cōscientiæ mos est, quæ folij quoq; rei nimirū leuissimæ, strepitu terretur. Tot mortes perferendæ sunt calamitosa lonæ, nec elabendi rima patet, quo minus post non absorbeatur in totum. Tantum calamitatis, & doloris secum aduehit peccatum, quod de industria celamus, quodq; fateri grauamur, & tamen postea quælibet studiose celatum, duplici dispendio satendum est. Verum ea peccati est natura, cuius ductu ita impellimur, ut aliter facere nequeamus, non uult nec potest se ipsum detegere. Quisq; enim corā hominibus iustus, & purus esse cōtendit, tamen si clam ab a se peccati semel degustata abstinere nolit. Inde fit ut, postremum ab alijs sua retegantur facinora, uia & fame iactura turpiter accepta. Nam uulnera nisi retegantur sanari non possunt, nec peccata condonationem mereantur, nisi eadem ex animo aperta confessione coram Deo detestabimur.

Sorte
 Num peccent hic homines peccarint mittēdo sortē, cum pleriq; cō-
 sortilegi. tendant sortiendi rationē esse interdictā, quippe qua
 Deus tentetur. Sed & lonæ unā sortiendū fuit, quā-
 obrem, & peccati eundē participem fuisse planē fa-
 tendum est, si mittendo sortem peccauerint. Ad hæc
 principio quidē ita respōsum uolo, esse uidelicet ple-
 raq;

raq; opera, quibus, & bene, & male uti possumus.
 Eius generis est quod Christus uetuerit nō iurandum
 esse omnino, Matth. 5. et tamen nihilo secus diuinū ius
 iurandum fieri potest. Ita quoq; ne irascamur, ne quē
 occidamus, pari ratione uetūtū est. Et tamen recte fit,
 & iuste, si de facinorosis, publico iudicio cōdemnatis
 sumatur supplicium. Quamobrem in eiusmodi operi-
 bus spectanda est animi sententia, adeo ut qui ea te-
 mere, & uoluptate quadam peruersa adductus fece-
 rit, semper peccet. Qui uero ijsdem, iussus utq; Deo
 in hoc morem gerat, usus fuerit, aut ob necessitatem
 & officium proximi, bene facit. Itaq; quicumq; hęc
 citra mandatum Dei aut commodū proximi, sed me-
 ra uoluptate aut animi lenitate fecerit, hunc miſsum
 faciemus. Talis enim peruerſe et improbe agit, etiāſi
 cottidie flexis genibus, aliquot psalmodiū modios proli-
 xe orādo demurmuret, adhęc diurna fame ad mor-
 tem usq; semet maceraret, immo etiāſi prodigijs, &
 miraculis clarus haberetur. Quo circa uniuscuiusq;
 cōſciētię hęc recte obseruāda demādamus, siquidē
 fieri nō potest, ut eius cor queamus perspicere aut iudi-
 care. Quod, si nūc mittēdę sortis ratio eiusmodi opus
 est, parū referre arbitror, si nautę unā cum Iona per
 hoc peccauerint, quippe qui fuerint increduli, et alia
 illorū opera Deo, ut parū grata aut accepta extremo

COMMENTARIUS

Sortes

fordebant, donec iam fuissent conuersi, ut sequitur
 SECUNDO, plane fateor mihi nõdũ pro certo
 cõpertũ esse sortis mittendæ opus esse uetitum. Illud
 equidem prohibitum esse non diffitebor, Deum non
 esse tentandum, uerum eniuero sortiri, & tenta-
 re Deum, opera sunt multum inter se diuersa. Siqui-
 dem, & Apostolos Actorum primo sortitos esse le-
 gimus in eligendo Matthia. Ipse quoq; Solomon scri-
 bit Prouerb. 16. in sinum quidem dei iei sortes, à Deo
 tamen iudicium earum proficisci, quibus equidẽ uer-
 bis sortem non reprobat, sed multo magis confirmat.
 Tametsi quidam sunt ex Patribus, docẽtes, talia non
 esse imitanda exempla, quod quidem citra scripture
 testimonium temere affirmant. Quantum ego con-
 iectura assequor, planè in ea sum opinione, ut putem
 sortiendi usum, opus esse prorsus sinceræ fidei, quo
 tamen nonnulli curiose, & perperam abutuntur, ue-
 lut gladio & iureiurando. Hec tamen culpa non in
 opus, sed in personã temere abutentem, conferenda
 est, ut supra diximus. Atqui nec illud probant, sor-
 tiendi usum esse à Deo prohibitum. Hoc enim est ten-
 tasse Deum, Deo curiose citraq; necessitatem præsi-
 gere metam, horam, locum, modum, personam,
 rationem, hoc aut illud statuendi, faciendi, omitten-
 di, ita, ut perspicaci miraculo notetur. Quemadmo-
 dum

dum Iudaei, qui ad praescriptum tempus exigebat cibum, & potum, nec illius bonitati benignitatiq; fidebant. Non secus quoq; illi Iudaei apud Matth. 9. certum e coelo signum postulabant, prout illis optimum factu uidebatur. Caterum in mittenda sorte huiusmodi non subest tentatio, sed in hac duo aut etiam plures ubi consenserint inuito pacto ob unam aliquam rem, ita aut secus decernendam, ueluti mittendae sortis rationem multiplicem esse uidemus, nullam certam personam praescribunt, sed omnia Deo commendant super quemcunq; tandem sors ceciderit. Proinde prius ultro couenerunt, ita, ut cuiuscunq; sors foeliciter cesserit, ille fiet, tanquam a Deo ordinatus.

Atqui nec illud facile negabimus, sortem etiam sine Dei respectu mitti posse, uelut gentiles non credentes a Deo sortem proficisci, sed fortunae omnia tribuentes, id quod in ludo tesserarum alijsq; a fortuna pendentibus lusibus usuuere solet. Magis tamen Christianos decet non ita libera mittendae sortis ratio, sed credere debent Deum quoq; sortis, & fortunae magistrum esse, nec ullo modo dubitare a Deo omnia dari atque auferri, quaecunq; tandem per sortem dantur aut auferuntur. Nec alia ferè ratione iusiurandum damus atq; accipimus, quod credimus Deum praesto esse, qui iusiurandum accipiat, & iuxta illud unumquodq; iudicet.

COMMENTARIUS

Cum uero illi iudicandi rationem non præscribamus, sed securi cuncta illi commendamus, haud quæ tentamus Deum, ita iuramentum dantes aut accipientes. Ad hunc modum sortiendo cum nullum certum illi statuimus, cui fors sit danda, sed eius fauori integrum relinquimus cuiuscumque tribuerit, tentationem dicere non possumus. Sed bonum opus quantum ad se, & ubi in fide sit, etiã diuini operis nomen meretur, quod illius honori augendo cumulandoque factum est. Quicquid enim per sortem alicui obuenerit, illud suum est, quod qui per uim ab illo abstulerit, latro est, & aduersus Deum peccat. Et quid aliud esse potest fors, quam nonnullorum fœdus super re aliqua inutum, quam periculo exponimus quicumque tandem ea potiatur. Nihil hic est iniuriæ, nihil iniqui, nisi amica quædam conuentio, alicuius rei aut habendæ aut carendæ, utcumque tandem fors in urnam iniecta ceciderit. Nisi quod Christiani præter gentiles, hoc etiam adiungunt loco auctarij, qui cum credunt Deo auctore omnia agi atque fieri, etiam illud certo persuasum habent, Deum sortis quoque temperatorem esse, quod gentiles aut non credunt, aut certe negligunt. Quid autem si eius generis fors esset, qua quis ad mortem deposceretur eiuque peccata per eam quæ sita proderentur? Sicut Ionæ hic accidit, & Saul cum Ionatha filio suo, & Iosue cum Achab
 fece

IN IONAM

fecerat, Iosue. 7. Respōdeo, gentiles posse sortiri pro
 morte lucenda seu uita retinenda, serio seu animi le-
 uitate ad hoc adducti. Quid enim ad nos attinet,
 quid illi faciāt, qui nihil æqui faciunt? Neq; uero se-
 cum adfert sors, quantum ad se attinet, ut aliquem
 occidamus, sed neq; Christiani ad hunc modum inter
 se sortiuntur. Quandoquidē, & illud hic animaduer-
 tis, quod ne illi quidem qui erant in nauī cogitauerint
 aut statuerint Ionā perimere, sed tantūmodo inspera-
 tæ tempestatis causā quærebant, ut ea sublata ena-
 uigarent incolumes. Sed ne uisi quidem sustinebant
 Ionam occidere, uerū conabantur manibus pedibusq;
 ad littus appellendo eum seruare. Vbi uero uident co-
 natus suos frustra esse, cognoscebāt planē Dei quoq;
 uoluntatē esse, sicut Ionas prædixerat. Coacti itaq; ne-
 cessitate, duro telo, Ionā in pelagus præcipitāt, accura-
 te tamē prius deprecata culpa etc. Ipse quoq; rex Saul
 nō uulgariter in hoc deliquerat, qd' Ionathā filiū per
 sortē proditū, ad mortē rapi iubebat. Neq; uero eo us-
 que sortis mittēdæ licētia admittēda erat. Cur enim ij
 inuito fœdere culpæ retegēdæ gratia nō sortirētur, ut
 auctor culpæ proderetur, quæ sors tetigisset? Cū summa
 omēs urgeret necessitas alios seruādi. Cūq; ea sit equi-
 tate Deus, qui sortē errare nō patiatur. Quēadmodū
 illi à culpa sunt immunes, qui iurātē opinātur nō peie-
 rasse,

COMMENTARIUS

rasse, cum perfidus & in culpa esse possit. Verum
de his iam satis superq; dictum est.

**Ego sum hebræus, & Deum coeli
timeo, qui fecit mare, & aridã &c.**

Typos deplora-
tae cōscien-
tia.

Hic tandem erumpit confessio, in lucem efferens
peccatum. Sed & atrox illud inter Ionã, & mortem
certamẽ exurgit, etsi quod maximum erat & durissi-
mum iam perpeffus sit. Quinquã enim Ionas hinc
atq; hinc, tum ab ira diuina tum morte uehementissi-
me premebatur, ipsum tamen cor aliquanto lenius sa-
ctum est, excusa graui peccatorum sarcina, ipsaq;
conscientia peccatorum confessione paulo laxior sa-
cta est. Quinetiam ipsa fides tametsi ualde infirma
prioris amoris, & spei flammã incipit concipere.
Siquidem uerissimum cœlorum, ac terræ opificem o-
mniumq; adeo rerum conditorem planè confitetur,
quod quidem haud quaquam uulgare est, & fidei &
perpetuæ felicitatis exordium. Homo nanq; con-
sciẽtiã prorsus deploratã, sic pleno ore peccatũ fate-
ri nõ potest, sed pertinaciter obmutescit, aut blasphemã
lingua in Deum impie debacchatur, nec aliam de
Deo opinionem aut fiduciam in animo concipit, aut
aliter de illo loquitur, quã quod de crudelissimo ty-
ranno aut Diabolo loqui, & cogitare pro more suo
soli